

UJFALUSSY JÓZSEF:

BARTHA DÉNES, A MAGYAR ZENETÖRTÉNET KUTATÓJA

Amikor Bartha Dénes 1930-ban, a berlini egyetem zenetudományi tanszékén szerzett doktori diplomájával hazatért, tevékenységét itthon a Nemzeti Múzeum zenei gyűjteményének custosaként kezdte, s ezt a tisztségét 1942-ig megtartotta. Az intézmény több fontos művének kiadójaként is szerepel. Nagyobb munkával Bartha Dénes 1934-ig nem jelentkezett, de műveinek 1934-gyel kezdődő impozáns sora csak a megelőző évek alapos, elmélyedő tudományos kutatásaiból, a zenetudomány, sőt a zenei élet hazai gondjainak felvállalásából születhetett.

Első hallásra talán különös lehet, hogy a *Benedictus Ducis und Appenzeller*¹ című doktori értekezés szerzője, a renaissance chanson-műfaj kitünő ismerője egy régészeti lelet, egy egykori kettős síp eredetének, rokonságának, korának, jellegének, hangsorának meghatározásába kezd. Mindenesetre múzeumi munkaköre, munkahelye egymagában is segít megérteni, hogy a fiatal zenetörténész érdeklődését magára vonta a jánoshidai-tótkérpusztai ásatásokkal feltárt avar kori temető 49. számmal jelzett sírjából 1933. március 13—18. között felszínre hozott hangszer. „Az egyik avar férficsontváz kezében csontból faragott kettőssípnak a csővei kerültek elő, meglepően jó, szinte tökéletesen rekonstruálható állapotban” — tudósít Bartha Dénes. A leletet „rendkívül nagyjelentőségű”-nek, „az eddigi népvándorláskori archaeológiában példa nélkül álló érdekességű”-nek tartja. De érdeklődésének, vállalkozásának egy másik, igen fontos indítéka is van. Berlini tanulmányaiból frissen hozta magával Curt Sachs és Erich von Hornbostel előadásainak, etnomuzikológiai komparatiztikájának élményét. Vonzó feladatként kínálkozott egy magyarországi lelet értelmezésére alkalmazni, azon bemutatni az összehasonlító módszert.

Nem tudom, mennyire él mai zenetudományi köztudatunkban, tudománytörténeti emlékezetünkben Bartha Dénes 50 évvel ezelőtt irt remek tanulmánya, *A jánoshidai avar kori kettőssíp*.² Abban bizonyos vagyok, hogy aki újraolvassa a kétnyelvű tanulmányt, velem együtt felismeri benne Bartha Dénes zenetudósi habitusának leglényegesebb jegyeit.

A Bevezetésben megállapítja, hogy „történelmi szempontból az avar lelet éppen azért jellemző, mert a kora középkorban végbement keleti behatásnak — amely többek között a keresztény középkor hangszerkészletét is jelentősen felfrissítette — a legrégebb és legjelentősebb zenei emléke”.³ Sorra veszi az antik és a középkori kettőssíp ábrázolásokat, és — vitatkozva Buhlénak hibás aulos-ábrázolást feltételező felfogásával — megállapítja, hogy a vizsgált lelet nem az antik aulos utánezata, hanem „a népvándorlás korabeli keleti típusú hangszervilág friss behatása ...”⁴

¹ Wolfenbüttel, 1930.

² *Archeologia Hungarica*, XIV, Budapest 1934.

³ 5. lap

⁴ 10. lap

A lelet leírása után egykorú kútfők idézésével határozza meg korát. A vizsgálat következő mozzanata a fizikai bizonyítás: az egyetem fizikai intézetében klarinét fúvókával szóltatja meg a hangszer. Ezzel igazolja azt a korábban leírt véleményét, hogy a leletet „*párhuzamos csövű kettős klarinétnek*”⁵ kell tekintenünk. Ezzel egy azóta is meg-megújuló hangszer-történeti — és rendszertani — vitában is állást foglal, hogy tudniillik az aulos, illetve kettős sip kettős nyelvű, oboa-típusú, vagy rácsapó nyelvű, klarinét-jellegű hangszer volt-e. Valószínűsíti azt, amit antik leírásokon kívül az élő dudaváltozatok analógiája is tanúsít, hogy mind a két változat élt. A fizikai vizsgálatból következteti, hogy a hangszer hangsora „*a temperált félhangnál kisebb fokokból áll*”⁶.

A hangszer típusának meghatározásához hozzátartozik a széles körű összehasonlítás, amelynek során mintaszerű bőséggel, anyagismerettel és rendszerességgel veszi számba Eurázia és Afrika szájjal és széltömlővel fújt, a vizsgálat körébe tartozó hangszereit. Végül fejlődéstani rendszerbe foglalja adatait, és táblázatos áttekintést ad a hangszer típusokról.

Mindezek végén teszi fel a tulajdonképpeni zenetörténeti kérdést és leszögezi, hogy a kiterjedt és alapos hangszer-rendszertani és történeti összehasonlításból, a szerinte „relatív értékű anyaggyűjtésből” sem lehet következtetni az avarok zenéjére.⁷

Bizonyára meglepő, hogy egy ünnepi köszöntőnek szánt referátum, amely Bartha Dénes magyar zenetörténeti munkásságát hivatott méltatni, mindjárt kezdetben ily részletesen foglalkozik egy éppen nem kiváltképpen magyar zenetörténeti vonatkozású dolgozatával. De jó okkal teszi. Először is azért, mert a tanulmányt példaszerűnek tartja módszertani tekintetben. Az anyagismeret, a filológiai gondosság, a különböző vizsgálati módok együttes alkalmazása, amit most divatos szóval komplexnek neveznénk, az összehasonlító metódus korszerű eredményeinek termékeny és leleményes bevonása a kutatásba, továbbá az a magatartás, amit talán dokumentum-közelségnek nevezhetnénk, csupa olyan vonás, amelyek miatt a jánoshidai avarkori kettősségről írott dolgozatot szinte tanítani kellene.

Másképpen azonban ez a tanulmány Magyarországon született, s arról is tanúskodik, hogy szerzője két lábbal és teljes lélekkel áll a hazai zenetudomány talaján. Az összehasonlító népzene-kutatás fogalma már jóval előbb ismerős volt nálunk. Bartók Béla népzene-kutató munkásságának korai szakaszában *Az összehasonlító zenefolklórról* írt cikket (1912), gondolkodásmódjában, gyűjtéseiben mindig is követte annak módszerét. Bartha Dénes egy sokkal későbbi és fejlettebb fokon alkalmazott komparatiztika tanulságaival folytatta a hazai hagyományt. A néprajz és a zenetörténet egymásra utaltságának hangsúlyozása és vizsgálati eljárás-ként való alkalmazása is a hazai hagyományba kapcsolódott. Kodály Zoltán éppen azokban az években fejtette ki messze előre mutató gondolatait a magyar szájhagyományban, folklórban őrzött zenetörténetéről. Nem lehet hát Bartha Dénes műveit anélkül újraolvasni, hogy ne tekintsük magát az eddigi életművet egyben a magyar tudománytörténet tényezőjének.

Ami pedig a szűkebb értelemben vett magyar zenetörténetiséget illeti, a kettőssíp-tanulmány ebben a tekintetben is Bartha Dénes szemléletmódjának mindmáig jellemző vonását mutatja: zenetörténetünknek — mondhatni — ökumenikus, a mindenkori lakott földrajzi területre vonatkozó felfogását, amely egyben hidat ver a magyarországi jelenségek általános zenetörténeti és az általános zenetörténet magyarországi, vagy éppen magyar vonzatai között.

Az egykorú és következő írások zenetörténetünk és zenetudományunk két fontos,

⁵ *uo.*
⁶ 31. lap
⁷ 106. lap

időszerű csapásán haladtak tovább. Az egyik vonulat az összehasonlító zenetudomány és ezzel együtt mind inkább a magyar népzene kutatás irányában húzódott. Még a kettősséptanulmány megjelenésének évében, az Ethnographiában tett közzé Bartha Dénes egy hosszabb cikket *Az összehasonlító zenetudomány új célkitűzéseiről*.⁸ Benne részletezi, kifejti a másik tanulmány metodológiai alapjait, de szemmel láthatólag a hazai népzene kutatásra tekintve, olyan megállapításokkal, amelyek bírálatként és javaslatként is vonatkozhattak a tudomány szak gyakorlatára. A cikkben részint meghatározza az összehasonlító zenetudomány korszerű fogalmát és „szinte maradék nélkül” azonosítja „a legtágabb értelemben vett zenei néprajzzal”. Ide sorolja „a nagy keleti kultúrnépek” zenéjét, „a szóbeli hagyományban rögződő európai népzeneiket” és a „Naturvölker” kategóriába tartozók zenéjét. Mindjárt figyelmeztet is, az 1910-es nemzetközi helyzet tapasztalátára hivatkozva, hogy a megfelelő egzaktuság, „az összehasonlító hangszerkutatás — és ezzel szoros kapcsolatban a skálaképzés” bevonása nélkül „már nemcsak elméleti szempontból, hanem a gyűjtés racionalizálásának szemszögéből is mindjobban érezhetővé válik az összefoglalás hiánya: a sokrétű anyag nagyjából feldolgozatlanul, kapcsolati összefüggés híján kerül egymás mellé a kiadványokban”.⁹ Olyan gondokra utal 50 évvel ezelőtt, amelyek a magyar népzene kutatás előtt azóta sem ismeretlenek.

A továbbiakban ismerteti Hornbostel és Sachs felfogását, nagy nyomatékkal fejti ki a hangszerek és az abszolút hangmagasság összehasonlításának, mint szilárdabb tudományos alapnak a fontosságát. Végül példán mutatja be, „hogymily zavart eredményezhet népzenei kérdésekben az etnográfiai tájékozatlanság”.¹⁰ A példa az úgynevezett „magyar skála” bővített másodlépésének helyes megvilágítása a török tetrachord pontos mérése és a temperált bővített másodlépéssel való egybevetése útján.¹¹

Miközben a népzene tudomány nemzetközi eredményeit közli a magyar kutatókkal, másfelől a magyar eredményekről tájékoztatja a határainkon kívüli közvéleményt. Az Acta Musicologica 1936-os évfolyamában *Neue ungarische Literatur zur vergleichenden Melodieforschung*¹² címmel részletesen ismerteti Bartók, Kodály, Szabolcsi eredményeit a szomszéd népek és a rokonnépek zenéjével való összehasonlító kutatásban. Hírt ad Bartók két évvel ezelőtt magyarul, egy évre rá németül megjelent írásáról, a *Népzeneik és a szomszédnépek népzenejéről*¹³, de belefoglalja már a maga, XVIII. századi diák-melodiáriumok dallamanyagának közléséből származó tanulságait is. Ez a mű tudósi habitusának újabb fontos aspektusával ismert meg. Azzal a Bartha Dénessel, aki nem szűnik meg minden alkalommal bemutatni a magyar zenetudomány újabb kutatásait.

Bámulatos aktivitással veszi ki részét a 30-as években zenetudományos életünkben. 1935-ben megkezdte tanítását a Zeneművészeti Főiskolán és magántanári előadásait a budapesti tudományegyetemen. Zenetörténeti jegyzetet ír a Főiskola számára, 1936-ban részt vesz a jubileumi Liszt-kiállítás előkészítésében, elkészíti leíró lajstromát¹⁴ és képes Liszt-életrajzot ír németül¹⁵. Közben harcol a magyar népzene ügyéért: 1937-ben a magyar népzenei hanglemezfelvételek érdekében érvel¹⁶, és ebben az okfejtésben is elébe megy a népzene kutatás jövőjének, mai álláspontjának. Egyik fő érve az, hogy a kottás

⁸ in Ethnographia-Népelet, 1934. évf. 3—4. sz.; Különlenyomat Budapest 1935. Királyi Magyar Egyetem Nyomda

⁹ 1. lap

¹⁰ 10. lap

¹¹ 11. lap

¹² in Acta Musicologica. Mitteilungen der Internationalen Gesellschaft für Musikwissenschaft, vol. VIII., fasc. I—II. Kopenhagen 1936, Levin & Munksgaard, Ejnar Munksgaard. — 38—49. lap]

¹³ Budapest 1934.

¹⁴ Budapest 1936.

¹⁵ Franz Liszt, 1811—1886. Sein Leben in Bildern. Leipzig 1936. Bibliographisches Institut A. G.

¹⁶ A magyar népzenei felvételek programja. Budapest 1937. Magyar Történeti Múzeum

közlés nem ad elég teljes és hiteles képet az élő népdalról. A korszerű hangzó megőrzés alkalmas igazán a tanulmányozásra.

1941-ben már a közben elkészült hanglemezfelvételekre hivatkozva és támaszkodva írhatja meg alapos német nyelvű tanulmányát a magyar népzeneről, vizsgálva a pentatónia és a skálatípusok, a dallamszerkezetek, a kvint-transzpozíció és a nyugati minták kérdéseit¹⁷. Látva, hogy milyen hangsúllyal emeli ki a magyar népdalok szigorúan strofikus szerkezetét, megkísérelt a gondolat: talán már ebben a tanulmányban kell látnunk utóbbi évtizede kiterjedt elemzéseinek, a népzenei négyesorosság és a klasszikus periódus összehasonlításának ösztönző élményeit.

Tudományos munkásságának másik ágán termettek azok a művek, amelyeket a hagyományos értelemben vett magyar zenetörténethez kell sorolnunk. Összefoglaló művei közül elsők 1936-ban *Erdély zenetörténete*¹⁸ jelenik meg. Ebben is egységben szemléli Erdély népeinek részint színhagyományban, részint írásos forrásokban hagyományozott, vagy intézményes formákban élő zenéjét. Magyar zenetörténeti összefoglaló munkát majd csak 1943-ban, németül publikál egy Kodály Zoltánnal közös kötetben.¹⁹ Külön fejezetet szentel a kortárs magyar zeneélet ismertetésének, és rá jellemző fordulattal teszi fel a kérdést a zárszóban: „*Was hat die ungarische Musik Europa zu sagen?*” Itt fejt ki a XX. századi magyar zenei alkotás népzeneből táplálkozó európaiságának elvét.²⁰

Legjelentősebb hozzájárulása a magyar zenetörténethez és egyben zenetudományunk történetéhez mégis az a három mintaszerű forráskiadvány, amely a magyarországi iskolai zenélés történetének kutatásához rak le fontos alappilléreket.

1934-ben tette közzé Szalkai László érsek zenei jegyzeteit²¹, szintén kétnyelvű, magyar és német kiadásban. A kiadás a legjobb filológiai iskola diszciplínájáról tanúskodik. Impozáns forrás- és irodalomismeret, zenetörténeti összehasonlítás tájékoztat a dokumentum helyéről, jelentőségéről a magyar és az európai zenetörténetben. A latin nyelvű szöveg megbízható nyelvtudással emendált közlése, a dallamanyag átírása, képek és mutatók teszik teljes értékűvé a nevezetes forrásközlést.

Nem ok nélkül fordított ekkora gondot Bartha Dénes a Szalkai-kézirat filológiai példás, hiteles közlésére. Egy évvel később, következő nagy jelentőségű forráspublikációjában, *AXVIII. század magyar dallamaiban*²² joggal panaszolja fel, hogy „*a magyar zenetörténeti kutatás mindaddig fájdalmasan sínylette megbízható anyagpublikációk, dallamkiadványok hiányár*”²³. Ő maga tudja legjobban, hogy mennyi fáradtságba kerül a diákmelodiáriumok dallamanyagának kiadása. „...*éppen itt találtuk azt az anyagot*” — írja, „*amely a feljegyzések tökéletlen technikai és a kézírásos változatok nagy száma miatt filológiai szempontból a legkeményebb munkát, a legalaposabb elmélyedést igényelte.*” Bár megjegyzi, hogy a munkának „...*csak egyik fele van elvégezve: a kéziratok dallamainak kritikai kiadása*”²⁴, a kötet valójában jóval meghaladja a pusztá kritikai kiadások színvonalát. A bevezetés — mintegy folytatva Szabolcsi Bence 1929-ben publikált tanulmányát a kollégiumi zenélésről, és köszönettel felhasználva Szabolcsi dallammásolatait — mély bepillantást nyújt a kor hagyományozási történetébe, a kollégiumok zenélési szokásaiba.

¹⁷ Untersuchungen zur ungarischen Volksmusik, in Archiv für Musikforschung, Jahrgang VI, Heft 1, 1—22; Heft 4, 193—212. Leipzig 1941, Breitkopf & Härtel

¹⁸ Különlenyomat a Történeti Erdélyből. Budapest 1936.

¹⁹ Zoltán Kodály—Dénes Bartha: Die ungarische Musik. Budapest 1943, Danubia. — 3—10. és 30—114. lap

²⁰ 98—106, 107 skk. lap

²¹ Szalkai érsek zenei jegyzetei monostor-iskolai diák korából (1490). Budapest 1934. Országos Széchényi

Könyvtár

²² Budapest 1935, Magyar Tudományos Akadémia

²³ 11. lap

²⁴ 6. lap

A dallamközlések pedig az eredeti kottairást a mai írásmódra való átírással együtt mutatják be.

A kötet alcímében Bartha Dénes a dallamokat „énekelt versek”-nek nevezi. A kor irodalmi divatának és zenei szokásainak kapcsolata már előbb is felkeltette érdeklődését. Még 1932-ben, az Irodalomtörténeti Közleményekben írta *A magyar énekelt vers forrásai Faludtól Horváth Ádámgig*²⁵ című tanulmányát. Szabolcsi Bencével együtt helyesen ismerte fel, hogy a városi hagyomány viszonylag primitív emlékei és köztük a diákság feljegyzései milyen becses tanulságokat tartogatnak zeneéletünknek az európai zenetörténettel való érintkezéséről. Bár a XVIII. századi dallamok kiadásának előszavában még úgy látta, hogy a „*Harsányi István és Szabolcsi Bence kutatásai révén*” feltárt diákmelodiáriumok kiadása feleslegessé teszi Horváth Ádám gyűjteményének teljes közzétételét, mivel annak „*értékesebb részét*”²⁶ amúgy is a diákfeljegyzések anyaga szolgáltatta, 1953-ban ő maga vállalkozott — Kiss Józseffel együtt — az Ötödfélszáz énekek kiadására.²⁷ Talán felesleges is már újból méltatnunk a mintaszerű filológiai metódust és apparátust, amely a Pálóczi Horváth-gyűjteményt az újabb kori magyar zenetörténet tanulmányozásának nélkülözhetetlen forrásává és az éppen a csak az utóbbi években ismét felfedezett és feltárt városi zenélés történetének, e történet egy sajátos vonulatának fontos dokumentumává teszi.

Itt be is kellene fejeznünk Bartha Dénes magyar zenetörténeti munkásságának körántsem teljes, de talán legfontosabb mozzanataira emlékeztető áttekintését. Mégsem hagyhatjuk szó nélkül e Janus-arcú munkásság másik, éppoly jelentős arcának legalább említését. Ugyanis Bartha Dénes, aki a magyar zenetörténetet mindig európai, sőt tágabb általános zenetörténeti összefüggéseiben szemlélte, az általános zenetörténet kutatásában egyúttal mindig a magyar zenetörténész szemével látott és nézett, ítélte, értelt és közölt. Már utaltunk a periódus-szerkezet és a négysoros népdalstrófa összehasonlító vizsgálataira, Bartha Dénes kedves témájára. Talán még szebb példája ennek a kettős egységnek a Haydn-kutató Bartha Dénes tevékenysége. Éppen azzal mondhatott és mondhat ő lényegesen újat a nagy klasszikus mester zenéjéről, hogy — Somfai Lászlót is bevonva és elindítva a Haydn-kutatás útján — Haydn munkásságát sajátosan magyarországi vonatkozásában vizsgálta.²⁸

A példákat szaporíthatnók. Bartha Dénes eddigi életművéről, akárcsak annak magyar zene- és tudománytörténeti összefüggéseiről is volna még mit mondanunk. Legyen ez az emlékeztető figyelmeztetés mindannyiunknak arra, hogy műveit szüntelenül forgatnunk kell, mert előre tekintő ítélete fontos tanulságokat kínál, munkássága sok tekintetben mindmáig példa lehet mai és holnapi zenetudományunk számára is.

²⁵ 42. évfolyam, 3. füzet, 274—287. és 4. füzet, 382—397. lap. Budapest 1932.

²⁶ A XVIII. század magyar dallamai, 6. lap

²⁷ Ötödfélszáz énekek. Pálóczi Horváth Ádám dalgyűjteménye az 1813. évből. Sajtó alá rendezte Bartha Dénes és Kiss József. Budapest 1953, Akadémiai Kiadó

²⁸ Haydn als Opernkapellmeister. Die Haydn-Dokumente der Esterházy-Opernsammlung, + Musikbeilage. Bearbeitet von Dénes Bartha und László Somfai. Budapest 1960, Verlag der Ungarischen Akademie der Wissenschaften

A XVIII. SZÁZAD MAGYAR DALLAMAI

ÉNEKELT VERSEK A MAGYAR KOLLÉGIUMOK
DIÁK-MELODIÁRIUMAIBÓL

(1770—1800)

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

BARTHA DÉNES

Jupp. Vihternak

és minte barati mintettel

és mintettel

Bartha Dénes

BUDAPEST
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1935

BARTHA DÉNES

ERDÉLY ZENETÖRTÉNETE

Járy István
írta barátsággal
és magyartudással
Bartha Dénes

KÜLÖNLENYOMAT A TÖRTÉNETI ERDÉLY-BŐL
BUDAPEST, 1936.

A ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA SEGITŐEGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYAI
Szerkeszti: THOMA JÓZSEF tanárelnök.

---

1. szám.

EGYETEMES ZENETÖRTÉNET

STILUSTÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÁS

I. ÉVFOLYAM

A LEGRÉGIBB IDŐKTŐL 1680-IG

IRTA:

DR. BARTHA DÉNES

A ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA TANÁRA

BUDAPEST, 1935.

Kiadja:

AZ ORSZ. M. KIR. LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA
SEGITŐ EGYESÜLETE

A ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA SEGITŐEGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYAI
Szerkeszti: THOMA JÓZSEF tanárelnök.

---

2. szám.

EGYETEMES ZENETÖRTÉNET

STILUSTÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÁS

II. ÉVFOLYAM

1680-TÓL 1900-IG

IRTA:

DR. BARTHA DÉNES

A ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA TANÁRA

BUDAPEST, 1935.

Kiadja:

AZ ORSZ. M. KIR. LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA
SEGITŐ EGYESÜLETE

A ZENETÖRTÉNET KÉZIKÖNYVEI

HANGJEGYES GYŰJTÉMÉNYEK A TUDOMÁNYOS KUTATÁS ÉS A GYAKORLATI
HASZNÁLAT CÉLJAIRA

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium megbízásából szerkesztik:
BARTHA DÉNES és SZABOLCSI BENCE

I. A MAGYAR ZENETÖRTÉNET KÉZIKÖNYVE.

Szerkesztette Szabolcsi Bence. Szöveg- és kótarész, jegyzetekkel (1947).

II. AZ EGYETEMES ZENETÖRTÉNET KÉZIKÖNYVE.

Szerkesztette Bartha Dénes. Szöveg- és kótarész, elemző magyarázatokkal.

III. BARTÓK BÉLA VÁLOGATOTT ÍRÁSAI.

Összeállította Szöllősy András, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Szabolcsi Bence.

Előkészületben:

IV. KODÁLY ZOLTÁN VÁLOGATOTT ZENEI ÍRÁSAI.

Sajtó alá rendezi Molnár Antal, Kerényi György, Szabolcsi Bence.

V. SCHWEITZER ALBERT: BACH ÉLETE ÉS MŰVÉSZETE.

Forlította Kenessey Sándor, átnézte Zalánfy Aladár. Számos hangjegypéldával és magyar vonatkozású kiegészítő adattárral.

VI. VEZETŐ A KLASSZIKUS KARÉNEK VILÁGÁBAN.

Szöveg- és kótarész.

VII. ZENETÖRTÉNETI OLVASÓKÖNYV.

VIII. BARTHA DÉNES: A ZENEESZTÉTIKA KÉZIKÖNYVE.

IX. SZABOLCSI BENCE: A MELÓDIA TÖRTÉNETE. TÍZ FEJEZET AZ EMBERI MŰVELTSÉG MULTJÁBÓL.

A ZENETÖRTÉNET ANTOLÓGIÁJA

Hangjegyes példatár az egyetemes zenetörténet tanításához
(régí mesterek zenéje 1750-ig)

SZERKESZTETTE:

BARTHA DÉNES

MAGYAR KÓRUS
BUDAPEST, 1948.

HAYDN ALS OPERNKAPELLMEISTER

DIE HAYDN-DOKUMENTE
DER ESTERHÁZY-OPERNSAMMLUNG

BEARBEITET VON
DÉNES BARTHA
UND
LÁSZLÓ SOMFAI

VERLAG DER UNGARISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN
BUDAPEST, 1960